

پایان نامه سطح ۳
رشته اخلاق و تربیت اسلامی

عنوان :

نقش بازی در رشد و تربیت اجتماعی کودک از دیدگاه اسلام و روانشناسی

استاد راهنما :

حجت الاسلام و المسلمین محمد صادق شجاعی

پژوهشگر :

آذر سلطانی

تاریخ دفاع :

۱۳۹۶/۹/۲۹

تقدیر و تشکر

الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما كنا لنهتدی لولا ان هدانا الله

اکنون که به یاری خدا متعال و توجهات حضرت ولی عصر علیه السلام تدوین این رساله علمی انجام یافته، ضمن عرض سپاس به درگاه ایزد منان، از زحمات بی شائبه جناب حجت الاسلام آقای محمد صادق شجاعی که زحمت راهنمایی این پژوهش را تقبل فرموده و با سعه صدر راهنمای اینجانب بودند کمال تشکر و قدر دانی می نمایم و آرزومندم که همیشه سالم و سلامت در پرتو الطاف خداوند متعال به سر ببرند. در پایان لازم میدانم از تمام اساتید بزرگوار و شریف خود، تمام مسئولین و دست اندرکاران جامعه الزهرا علیها السلام و از همسر محترم و بزرگوارم که در مراحل تدوین رساله همراه و کمک کار اینجانب بودند کمال تشکر نموده و از خداوند متعال سلامتی و توفیق روز افزون و جزای خیر برای آن بزرگواران مسئلت مینمایم.

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی نقش بازی در رشد و تربیت اجتماعی کودکان انجام شده است. روش به کار رفته در این پژوهش کتابخانه ای و گردآوری اطلاعات با استفاده از کتابها، مقالات، پایان نامه ها و منابع دیجیتالی بود. نتایج این تحقیق نشان داد که بازی هم از نظر اسلام و هم از نظر روان شناسی برای کودکان مفید و ارزشمند است. آثار و کارکردهای بازی در دو محور یکی رشد اجتماعی و دیگری تربیت اجتماعی، مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس یافته های این پژوهش رشد و تکامل زبان، تقویت مهارت های اجتماعی، آموزش نقش های جنسیتی، احساس خود کارآمدی، تقویت اعتماد به نفس، تمرین نقش های بزرگسالی و تسهیل فرایند هویت یابی برخی از مهمترین آثار بازی در رشد اجتماعی کودکان است. همچنین، در زمینه تربیت اجتماعی، بازی به یادگیری اخلاق و آداب اجتماعی کمک می کند. در واقع، کودکان از طریق بازی قوانین و مقررات اجتماعی را یاد می گیرند. به وسیله بازی است که کودکان رفتارهای نوع دوستانه ای همچون گذشت، ایثار، همدلی، احترام به حقوق دیگران و رعایت نظم و انضباط و به طور کلی آداب اجتماعی را فرا می گیرند. بازی باعث تقویت روحیه همکاری و مسئولیت پذیری در کودکان می شود. با وجود آثار مثبت بازی، نمی توان اثرات منفی برخی بازیها به ویژه بازیهای رایانه ای را نادیده گرفت. بر اساس تحقیقات انجام شده سرگرمی بیش از حد کودکان به بازی های رایانه ای پیامدهای منفی زیادی را می تواند برای کودکان به همراه داشته باشد، چرا که قلب آنان مانند زمین خالی آمادگی بذر پاشی را دارد. در این پژوهش، ضمن اشاره به آثار منفی بازیهای رایانه ای توصیه هایی برای والدین در زمینه پیشگیری از این آسیب ها نیز ارائه شده است.

کلید واژه ها: بازی، رشد، تربیت، رشد اجتماعی، تربیت اجتماعی

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۳	فصل اول : کلیات / مفاهیم
۴	بیان مسئله
۵	اهمیت و ضرورت
۹	پیشینه تحقیق
۱۲	مراحل تحقیق
۱۲	روش تحقیق
۱۲	سؤالات تحقیق
۱۳	تعریف مفاهیم
۱۳	۱. بازی
۱۳	۲. رشد
۱۴	۳. تربیت
۱۵	۴. رشد اجتماعی
۱۵	۵. تربیت اجتماعی
۱۵	نگاه کلی به موضوع بازی
۱۵	الف) اهمیت بازی در دوره کودکی
۱۸	ب) انواع بازی مورد نیاز کودکان
۱۸	الف) بازی های فردی
۱۹	ب) بازی های گروهی
۲۳	ج) بازی های تقلیدی - نمایشی

۲۵ (د) بازی های جنگی
۲۸ جمع بندی و خلاصه فصل
۳۰ فصل دوم : دیدگاه ها و نظریه های بازی
۳۱ طبقه بندی نظریه های بازی در روان شناسی
۳۱ ۱. نظریه های کلاسیک
۳۱ الف) نظریه انرژی اضافی
۳۳ ب) نظریه تجدید انرژی یا رفع خستگی
۳۶ پ) نظریه غریزی
۳۷ ت) نظریه پیش تمرین
۳۷ ث) نظریه تخلیه روانی (کاتارسیس)
۳۸ ۲. نظریه های معاصر
۳۸ الف) نظریه روان تحلیل گری
۴۰ ب) رویکرد شناختی - رشدی
۴۲ نقش بازی در یادگیری از نظر پیاژه
۴۲ پ) نظریه اجتماعی - تاریخی (فرهنگی - بافتی)
۴۴ مفهوم منطقه تقریبی رشد و ارتباط آن با بازی از نظر ویگوتسکی
۴۸ دیدگاه اسلام درباره بازی
۴۸ الف) نظام تربیتی اسلام و جایگاه بازی کودک در آن
۴۹ ب) جنبه تمرینی داشتن بازی از نظر اسلام
۵۰ ج) مبانی و ادله مشروعیت بازی و اهمیت آن از دیدگاه اسلام
۵۰ یک - داستان حضرت یوسف (علیه السلام) در قرآن
۵۲ دو - سفارش ائمه معصومین علیهم السلام به بازی کودک
۵۲ سه - سیره عملی معصومین علیهم السلام در مورد بازی

۵۳	۱. هم بازی شدن با کودکان.....
۵۹	۲. تشویق کودکان به بازی.....
۶۲	۳. احترام به کودکان موقع بازی.....
۶۳	مسئولیت والدین در قبال بازی کودکان.....
۶۴	آزاد گذاشتن کودکان برای بازی.....
۶۷	جمع بندی و خلاصه فصل.....
۶۹	فصل سوم : نقش بازی در رشد اجتماعی کودکان.....
۷۰	مفهوم رشد اجتماعی.....
۷۱	تأثیر بازی در رشد اجتماعی.....
۷۲	الف) رشد و تکامل زبان.....
۷۷	ب) پرورش مهارت های اجتماعی در کودکان.....
۸۰	پ) آموزش نقش های جنسیتی.....
۸۷	ت) احساس خود کار آمدی-اجتماعی.....
۸۹	ث) تقویت اعتماد به نفس.....
۹۴	ج) آموزش الگوهای رفتاری سازگارانه.....
۹۷	ح) آموزش حل مشکلات اجتماعی.....
۹۸	۱) فراهم آوردن زمینه و موقعیت بازی.....
۹۹	۲) بازی های نمادین.....
۱۰۰	۳) بازی های آموزشی.....
۱۰۰	چ) تمرین نقش های بزرگ سالی.....
۱۰۳	خ) تسهیل فرایند هویت یابی.....
۱۰۹	جمع بندی و خلاصه فصل.....

۱۱۰	فصل چهارم : نقش بازی در تربیت اجتماعی
۱۱۱	مفهوم تربیت اجتماعی
۱۱۲	تأثیر بازی در تربیت اجتماعی
۱۱۲	الف) آموزش اخلاق و آداب اجتماعی
۱۱۳	ب) آشنایی با قوانین و مقررات اجتماعی
۱۱۵	پ) بازی و رعایت حقوق دیگران (عدالت و انصاف)
۱۱۷	ت) آموزش رفتارهای نوع دوستانه
۱۲۰	ث) تقویت روحیه تعاون و همکاری
۱۲۲	ج) رشد مسئولیت پذیری
۱۲۵	ح) آموزش نظم و انضباط در روابط اجتماعی
۱۲۶	توصه هایی به والدین و مربیان در مورد بازی کودکان
۱۲۹	جمع بندی و خلاصه فصل
۱۳۱	نتیجه گیری
۱۳۴	محدودیت ها و پیشنهادات
۱۳۵	فهرست منابع